

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
grundskolan i Otterstads skola i Lidköpings
kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Otterstads skola

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Otterstads skola i Lidköpings kommun ingår i detta projekt.

Otterstads skola besöktes den 13-14 september 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsrådet Sven-Olof Lundin och utredaren Oskar Cliffordson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

*Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.*

***Forskning och beprövad erfarenhet** visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.*

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Enligt skolans timplan erbjuds eleverna under årskurserna 1–6 sammanlagt 313 timmars undervisning i idrott och hälsa. Enligt skolans planering ska detta motsvaras av sammanlagt 105 minuters undervisning per vecka i årskurserna 1, 3, 4 och 5 och 100 minuter i årskurserna 2 och 6. Av detta kan konstateras att skolans timplan baseras på att undervisningen är fördelad på 30 veckor. Enligt rektorn och lärarna erbjuds eleverna resterande undervisningstid upp till minst 500 timmar på den mottagande Dalängsskolan.

Enligt skolans schema får eleverna i årskurserna 4–6 115 minuters undervisning fördelat på två lektioner per vecka. Den faktiska undervisningstiden minskas emellertid då eleverna byter om inför och efter lektionen på lektionstid. Vid de observerade lektionerna tog detta cirka 15 minuter i anspråk vilket minskar undervisningstiden med 30 minuter per vecka, en uppskattning som såväl elever som lärare bekräftar i samband med intervjuer. I jämförelse med den teoretiska timplanen minskas alltså elevernas undervisningstid i dessa årskurser med 20 minuter per vecka per läsår i årskurserna 4 och 5 och med 15 minuter per vecka med 15 minuter. Då förhållandet enligt elever och lärare är det-

samma även för årskurserna 1–3 kan konstateras att eleverna under sina 6 år vid skolan erbjuds cirka 50 timmar för lite undervisning i ämnet idrott och hälsa.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att eleverna erbjuds undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Skolan uppger att det pågår ett arbete för att konkretisera kursplanen i Lgr 11 men detta arbete är ännu inte slutfört. Höstens planering utgår därför från Lpo 94.

Av intervjuer med lärare och elever samt av den insända terminsplaneringen framgår att undervisningens innehåll i stor utsträckning fokuserar på lekar, sport och fysträning där lekarna har en mer framträdande roll i årskurs 4 och där sport och fysträning dominerar i årskurs 6.

Kunskapsområdena friluftsliv och utevistelse samt hälsa och livsstil ges däremot ett mer begränsat utrymme i undervisningen vilket också bekräftas av såväl intervjuer med elever och lärare som av nämnda terminsplanering. Eleverna undervisas i orientering och hur de ska agera i nödsituationer. Eleverna får också göra rytm- och koordinationsövningar till musik. Elevernas uppfattning är emellertid att de inte erbjudits någon dansundervisning. Rektorn framhåller emellertid att skolan under vårterminen 2011 besöktes av dans- och dramapedagoger inom ramen för undervisningen i idrott och hälsa. För läsåret 2011/12 finns det vid tiden för granskningen ingen planering för hur undervisningen i framför allt dans och rytmik ska genomföras.

Skolinspektionen bedömer att vare sig de dokument skolan tillhandahållit eller intervjun med eleverna visar att eleverna får undervisning som gör det möjligt för dem att nå kunskapskraven i alla kunskapsområden. Lärarna framhåller dock att det pågående arbetet med att konkretisera den nya kursplanen kommer medföra att eleverna erbjuds en undervisning som täcker in såväl syfte som samtliga kunskapsområden.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100	100	100	100	100

Källa: Skolans uppgifter

Skolan redovisar att samtliga elever de senaste fem åren nått mål att uppnå i årskurs 5 i ämnet. I samma statistik uppger skolan dock att en elev 2008 inte nått simkunskapsmålen.

Det finns idag ingen elev som har ett åtgärdsprogram där åtgärderna avser att stödja eleven i ämnet idrott och hälsa. Enligt lärarna finns det emellertid elever vilka riskerar att inte nå målen för undervisningen. Dessa elevers behov är inte utredda men enligt lärarna behöver eleverna stöd antingen i form av anpassning av innehållet i undervisning till elevens fysiska förutsättningar eller i form av mer tid för färdighetsträning. Den typ av stöd skolan kan erbjuda begränsar sig dock enligt läraren till mer tid för färdighetsträning i ämnet.

Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på att rektorn har ett ansvar för att se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det kan befäras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om en utredning visar att en elev behöver särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Skolan ansvarar också för att det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Lärandemiljön ger intryck av att i stor utsträckning vara trygg, stödjande och uppmuntrande och undervisningen är i sin struktur och organisation sådan att den stödjer elevernas lärande.

Vid två av de observerade lektionerna gavs eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Detta skedde genom att eleverna liggande skulle slappna av till lugna instruktioner och samtidigt tänka på något som eleven gjort särskilt bra under lektionen. Eleverna gavs emellertid ingen möjlighet att få feedback på sitt reflekterande och heller inte möjlighet att ge synpunkter på själva

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningsstillfället.

undervisningen. Läraren följde alltså inte upp elevernas reflekterande och lät dem heller inte utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att alla elever som är i behov av särskilt stöd i ämnet idrott och hälsa får det stöd de behöver. Skolinspektionen bedömer också att skolan behöver utveckla sitt arbete med att ge eleverna feedback och möjlighet att reflektera över sitt lärande samt med att låta eleverna utvärdera undervisningen.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Kursplanen för idrott och hälsa anger de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått vid slutet av det sjätte skolåret. Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper ska utgå från dessa krav.

Granskningen visar att lärarna vid bedömningen av elevernas kunskapsutveckling utgår från kunskapskraven i idrott och hälsa. Av observationer och av de exempel på skriftliga omdömen skolan tillhandahållit framgår att lärarna bedömer varje elevs individuella utveckling i förhållande till kursplanens kunskapskrav. Detta framgår också av de intervjuer som genomförs med såväl elever som lärare. Fokus i bedömningarna ligger på varje elevs fortlöpande utveckling mot målen.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Otterstad skola har två lärare som undervisar eleverna i idrott och hälsa. En av lärarna undervisar i årskurserna 1–2 och har en lärarutbildning 1–7 med inriktning mot matematik och naturvetenskap. I sin utbildning har denne lärare också 15 poäng idrott som ett tillval. Den andra läraren undervisar i årskurserna 3–6 och har en utbildning som fritidspedagog inklusive en kurs i lek, idrott och hälsa motsvarande 5 poäng. Av intervjun med lärarna framgår att denna fördelning är ett resultat av att skolan valde att organisera utbildningen efter vilken lärare som var mest lämplig att undervisa i de olika ämnena. Rektorn framhåller vid intervjun att hon är medveten om att lärarna saknar utbildning och att skollagens krav på lärarlegitimation medför att skolan måste se över sin organisation.

Skolinspektionen bedömer att skolan för undervisningen i idrott och hälsa använder lärare som inte har utbildning som är avsedd för den undervisning som bedrivs.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Otterstad skola har under de senaste åren haft tre olika rektorer. Enligt intervjun med lärarna har de tidigare rektorerna inte genomfört lektionsbesök i idrott och hälsa. Enligt skolans dokumentation följer rektorn upp undervisningen via kvalitetsdialoger och via kvalitetsredovisningen. Lärarna i idrott och hälsa framhåller däremot att fokus i kvalitetsarbetet ligger på matematik och svenska.

Som tidigare konstaterats sker ombyte före och efter undervisningen på lektionstid. Enligt rektorn är detta inte i enlighet med instruktionerna till lärarna. Enligt rektorn är förklaringen till att det ändå sker att tidigare rektorer inte ägnat ämnet den uppmärksamhet det behöver vilket gjort att lärarna fått sköta sig själva. Detta har i sin tur bland annat fått till följd att ombyte sker på lektionstid. Skolinspektionen bedömer att tidigare rektorer inte tagit ett tillräckligt stort ansvar för att undervisningen i idrott och hälsa följts upp och utvärderats på ett systematiskt sätt, men att den nya rektorn har uttalade ambitioner om att följa upp även undervisningen i idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan måste säkerställa att eleverna får undervisning i den omfattning skolans timplan uppger. Skolan måste också se till att alla elever som är i behov av särskilt stöd också får det stöd de behöver. Skolan behöver också ge eleverna feedback och möjlighet att reflektera över sitt lärande samt möjlighet att tillsammans med läraren planera och utvärdera undervisningen. Skolan behöver slutligen också arbeta för att eleverna ska få undervisning av lärare med adekvat utbildning för ämnet.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt **skollagen** ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.

Grundskolans **läroplan** anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att

uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Vid de observerade lektionerna gavs flera tillfällen för läraren att till exempel dela in eleverna i grupper som skulle ge var och en av eleverna större förutsättningar till lärande och utveckling. Läraren delade emellertid in eleverna i grupper utan hänsyn till exempelvis förkunskap eller kön. Indelningen ledde vid flera tillfällen till att elever blev överksamma då övningarna antingen var för svåra för dem eller för att övningarna inte gav eleverna tillräckliga utmaningar. Enligt intervjun med lärarna förekommer det att läraren vid vissa övningar delar in eleverna efter kön. Läraren påpekar också att eleverna ibland grupperas utifrån förkunskaper så att alla elever ska få ut så mycket som möjligt av övningarna. Detta kunde dock inte observeras vid de besökta lektionerna.

Enligt lärarna förekommer det att enstaka elever inte vill delta i enstaka övningar. Vid dessa tillfällen försöker läraren arbeta med att motivera eleven. Vid de observerade lektionerna kunde inspektörerna emellertid notera att det fanns elever som inte tog aktiv del i de olika övningarna.

Vid de observerade lektionerna gavs eleverna inte heller något inflytande eller eget ansvar. Av elevintervjun framgår också att eleverna inte erbjuds något inflytande över hur de ska arbeta för att nå målen. Elevernas uppgifter bekräftas också vid intervjun med lärarna vilka dock framhåller att exempelvis en elev som fyller år kan få bestämma innehållet i undervisningen. Skolinspektionen bedömer att skolans lärare i idrott och hälsa behöver anpassa undervisningen för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Skolan behöver också se till att eleverna ges ett reellt inflytande över undervisningen i idrott och hälsa.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Enligt lärarna kan skolan utveckla arbetet med att ge eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa. Lärarna uppger att de brukar gå igenom planeringen av undervisningen med eleverna och moti-

vera undervisningen med hänvisning till kursplanen. Detta görs dock inte varje lektion. En gång per vecka träffas läraren och eleverna under 20 minuter i ett klassrum och då finns också tillfälle till sådana diskussioner. Lärarna tror dock att det finns en större tradition av att informera eleverna om kursplanens innehåll i de mer teoretiska ämnena på skolan.

Av intervjun med eleverna framgår att läraren i liten utsträckning förmedlar kursplanens innehåll till eleverna, vilket också stöds av de observationer inspektörerna gör. Vidare framgår det att eleverna känner till att det finns mål i kursplanen men att de har inte hört talas om syften eller centralt innehåll. Skolinspektionen bedömer därför att läraren behöver utveckla sitt arbete med att ge eleverna kunskap om innehållet i styrdokumentet och tydliggöra kopplingen mellan undervisningen och syfte och centralt innehåll för idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Vid skolan finns en idrottshall med en begränsad yta och på skolgården finns utrymmen för diverse uteaktiviteter. I anslutning till skolan finns skog med elljusspår och skolan har också tillgång till såväl idrottsplats som simhall. Enligt intervjuer med skolans rektor, lärare och elever har skolan utrustning för den undervisning som bedrivs och det ställs inga krav på att eleverna ska ha egen utrustning med sig utöver idrottskläder. Det förekommer inte heller några avgifter i samband med undervisningen.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Granskningen visar att läraren kontrollerar elevernas närvaro i undervisningen. Vid de observerade lektionerna förekom det emellertid att elever inte engagerades av undervisningen utan att läraren gjorde något för att få dem att delta. Av intervjun med lärarna framgår att det inte finns något könsmönster avseende närvaro och deltagande. Lärarna framhåller också att de har kontroll över vilka elever som ibland är passiva i undervisningssituationerna och att de försöker arbeta med eleverna långsiktigt för att engagera dem i undervisningen.

Skolan har inga nedskrivna rutiner för hur lärarna ska agera vid frånvaro. Lärarna framhåller emellertid att det inte krävs rutiner då skolan är så liten. Det finns ingen risk att elever "faller mellan stolarna". Om en elev inte dyker upp till dagens första lektion ser läraren omgående till att ta reda på vad som hänt eleven.

Skolan har heller inte rutiner för hur de ska agera om systematisk frånvaro från undervisningen skulle etablera sig. Detta har enligt lärarna heller inte inträffat hittills.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att det inte finns någon elev som är befriad från undervisningen.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Lidköpings kommun har organiserat sitt arbete för införandet av och arbetet med Lgr 11 genom att skapa nätverk för ämneslärare på de olika skolorna. Idrottslärarna på Otterstads skola deltar emellertid vid tiden för granskningen inte i något av dessa nätverk. Istället samverkar idrottslärarna med lärarna på den närbelägna Stenhammarskolan. I denna samverkan diskuteras implementering av den nya läroplanen samt likvärdighet i undervisningen.

På Otterstads skola förekommer det också ämnesövergripande samverkan, främst med naturorienterande eller samhällsorienterande ämnen i samband med friluftaktiviteter.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Då rektorn är ny på skolan har hon inte möjlighet att redogöra för den kompetensutveckling lärarna erbjudits. Enligt de intervjuade lärarna har de inte erbjudits någon kompetensutveckling i ämnet idrott och hälsa. De har inte heller någon individuell kompetensutvecklingsplan men uttrycker förhoppningar om att den nya rektorn ska ta tag i detta.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se till att lärarna får kompetensutveckling så att de kan följa ämnets utveckling och bedriva undervisning i enlighet med de nationella målen.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Det förekommer samverkan med det lokala föreningslivet genom att skolan får låna fotbollsföreningens anläggning och utrustning. Vid dessa tillfällen är det emellertid skolans lärare som ansvarar för och genomför undervisningen. I övrigt förekommer ingen samverkan med föreningar för undervisningens genomförande.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

Enligt intervjuerna med rektor, lärare och elever förekommer inga kränkningar i samband med idrottsundervisningen, vare sig mellan lärare och elever eller mellan eleverna. Läraren framhåller istället vid intervjun att han särskilt försöker motverka invanda könsmönster och arbetar för att stärka flickornas självförtroende så att de tar för sig mer på lektionerna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att undervisningen måste anpassas efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och att eleverna får kunskap om ämnets syfte, centralt innehåll och kunskapskrav. Skolinspektionen konstaterar att det förekommer samverkan mellan Otterstads skolas lärare och lärare på andra skolor i kommunen. Skolan måste dock säkerställa att den egna skolans lärare får den kompetensutveckling de behöver för att kunna klara sitt uppdrag.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

*Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.*

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Granskningen visar att skolan endast i begränsad utsträckning använder sig av IT-verktyg i undervisningen i idrott och hälsa. Vid de observerade lektionerna förekom inga IT-verktyg och enligt de intervjuade eleverna används inte IT-verktyg alls, men de ser flera möjligheter till att det skulle kunna användas.

Även lärarna ser möjligheter att använda sig av IT-utrustning i undervisningen men framhåller att tillgången till IT-verktyg är för dålig. Lärarna framhåller dock att det har förekommit att dator med DVD använts vid genomgångar i samband med undervisningen.

Lidköpings kommun håller på att ta fram en övergripande IT-plan utifrån vilken varje enhet ska upprätta sin egen IT-plan. Stenhammar-Otterstadsenheten har också en framtidsgrupp som arbetar med att ta fram strategier för användningen av de digitala verktygen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa.

Bakgrundsuppgifter om Otterstads skola

Otterstads skola är en liten landsbygdsskola belägen på Kållandsö cirka 2 mil norr om Lidköping. Organisatoriskt ingår skolan i Stenhammar - Otterstadsenheten. Verksamheten omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6. Till skolenheten hör också en förskola och skolbarnsomsorg. Sammanlagt har skolan 71 elever i grundskolan och 13 elever i förskoleklassen. Efter årskurs 6 fortsätter eleverna normalt sin skolgång i Dalängskolan i Lidköpings tätort.

Otterstads skola har den senaste tiden haft flera rektorsbyten, det senaste en följd av en större omorganisation i kommunen den 1 oktober 2011 då dåvarande rektorn blev verksamhetschef för kommunens grundskolor.

Undervisningen i idrott och hälsa är organiserad så att eleverna i årskurs 1 och 2 undervisas av en av skolans båda lärare medan eleverna i årskurserna 3-6 undervisas av den andra läraren.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4-6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och

hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentation har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4–6.